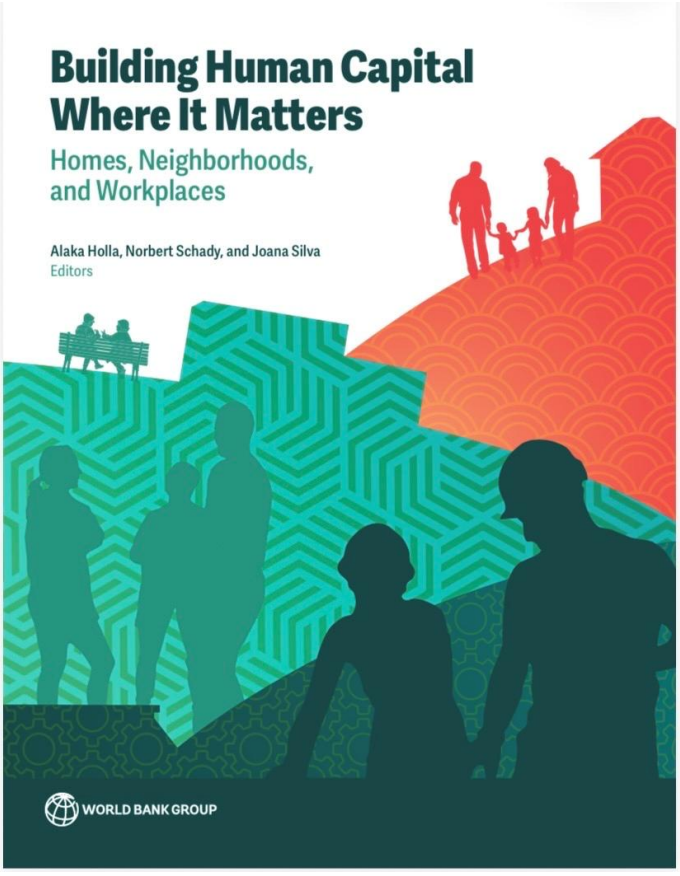
แนะนำหนังสือ

Building Human Capital Where It Matters: Homes, Neighborhoods, and Workplaces
การสร้างทุนมนุษย์ในสถานที่สำคัญ: บ้าน ชุมชน และสถานที่ทำงาน

จำเนียร จวงตระกูล[1] และพรรษวรรณ สุขสมวัฒน์[2]
Jamnean Joungtrakul[1] and Patsawan Suksomwat[2]
[1] กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
[1] Kalasin University
[2] Assistant Professor, Faculty of Management Science, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
E-mail: professordrjj@gmail.com

Received: March 20, 2026; Accepted: March 22, 2026

ข้อมูลของหนังสือ: Holla, A., Schady, N., & Silva, J. (Eds.). (2026). Building human capital where it matters: Homes, neighborhoods, and workplaces. World Bank. https://doi.org/10.1596/978-1-4648-2277-3



สาระสำคัญของหนังสือ

หนังสือ Building Human Capital Where It Matters: Homes, Neighborhoods, and Workplaces บรรณาธิการโดย Holla, Schady และ Silva [1] เป็นรายงานเชิงนโยบายของธนาคารโลก ที่นำเสนอกรอบแนวคิดใหม่สำหรับการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยมุ่งเน้น “มิติสถานที่” (Settings-Based Approach) แทนการมองผ่านเพียงมิติภาคส่วน (Sectoral) หรือมิติช่วงชีวิต (Life-Cycle) เพียงอย่างเดียว

หนังสือเล่มนี้เริ่มต้นด้วยการสำรวจแนวโน้มทุนมนุษย์ระดับโลก พบว่าแม้รายได้ประชาชาติในประเทศรายได้ต่ำและปานกลางจะเพิ่มขึ้น แต่สองในสามของประเทศเหล่านั้นกลับประสบกับการถดถอยในด้านสุขภาพ การเรียนรู้ หรือการพัฒนาทักษะในที่ทำงานในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา [1] ตัวชี้วัดสำคัญอย่างส่วนสูงเฉลี่ยของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นดัชนีสุขภาพประชากร ได้ลดลงในหลายประเทศในแอฟริกาใต้สะฮารา ขณะที่คะแนนการเรียนรู้ที่วัดจากข้อสอบมาตรฐาน (Harmonized Learning Outcomes) ในประเทศรายได้ต่ำและปานกลางต่ำมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเมื่อ 15 ปีก่อน

หนังสือแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 สถานที่หลัก ได้แก่

1. บ้าน (Home): ทรัพยากรในครอบครัวและสภาพแวดล้อมการดูแลเด็กมีผลต่อพัฒนาการตลอดชีวิต งานศึกษาในเปรู เอธิโอเปีย อินเดีย และเวียดนามแสดงให้เห็นว่าเด็กที่มารดามีระดับการศึกษาต่ำมีคะแนนด้านคำศัพท์และคณิตศาสตร์ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งก่อนอายุ 5 ปี และช่องว่างนี้ยังคงอยู่ตลอดช่วงวัยเรียน นโยบายที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ โปรแกรมเงินสดช่วยเหลือ การสนับสนุนผู้ปกครองในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงโปรแกรมพัฒนาปฐมวัย

2. ชุมชน/ละแวกบ้าน (Neighborhood): หลักฐานจากบราซิลแสดงว่าบุคคลที่เติบโตในครัวเรือนรายได้ต่ำในชุมชนรายได้สูง มีรายได้เมื่อเป็นผู้ใหญ่มากกว่าบุคคลที่มาจากครัวเรือนรายได้เท่ากันแต่อาศัยในชุมชนรายได้ต่ำถึงสองเท่า [1] คุณภาพของโรงเรียน สถานพยาบาล ความปลอดภัย และมาตรฐานสังคมในชุมชนล้วนส่งผลต่อทุนมนุษย์ นโยบายชุมชนจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วน เช่น การศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อม

3. สถานที่ทำงาน (Workplace): ประมาณครึ่งหนึ่งของทุนมนุษย์ที่สะสมตลอดชีวิตมาจากการทำงาน แต่ประมาณ 70% ของแรงงานในประเทศรายได้ต่ำและปานกลางอยู่ในภาคเกษตรรายย่อย การประกอบอาชีพอิสระคุณภาพต่ำ หรือวิสาหกิจขนาดเล็กไม่เกิน 5 คน ซึ่งมีโอกาสเรียนรู้จำกัด การฝึกอบรมทักษะอ่อน (Soft Skills) ในอินเดียพบว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมกว่า 13% และแรงงานที่ไม่ได้รับการอบรมในกลุ่มเดียวกันอีกเกือบ 12% [1]

จุดโดดเด่นของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้มีจุดโดดเด่นหลายประการที่ทำให้แตกต่างจากงานวิชาการด้านทุนมนุษย์ทั่วไป ดังนี้

ประการแรก กรอบแนวคิด “Settings Approach” ที่เป็นนวัตกรรม: แทนที่จะแยกพิจารณานโยบายรายสาขา เช่น การศึกษา สาธารณสุข หรือตามช่วงชีวิต หนังสือเล่มนี้บูรณาการทั้งสามมิติเข้าด้วยกันผ่านเลนส์ “สถานที่” โดย Holla et al. [1] ชี้ให้เห็นว่าข้อจำกัดในสถานที่หนึ่งสามารถบั่นทอนการลงทุนในสถานที่อื่นได้

ประการที่สอง ฐานหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แข็งแกร่ง: หนังสือรวบรวมหลักฐานจากการศึกษาสหสาขาจากทั่วโลก ทั้งจากละตินอเมริกา แอฟริกา เอเชีย และยุโรป พร้อมข้อมูลเชิงปริมาณที่ตรวจสอบได้ผ่านระบบ Reproducibility Package

ประการที่สาม ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง: หนังสือไม่หยุดเพียงแค่การวิเคราะห์ปัญหา แต่นำเสนอตัวอย่างนโยบายที่ประสบความสำเร็จจากประเทศต่าง ๆ เช่น โปรแกรมฝึกอบรมฝีมือแรงงานในโคลอมเบีย โกตดิวัวร์ และไนจีเรีย ที่แสดงผลในการเพิ่มทั้งทักษะและรายได้

ประการที่สี่ วาระข้อมูลเชิงรุก: หนังสือเสนอกรอบการวัดผลและติดตามความก้าวหน้าในสามสถานที่หลักอย่างชัดเจน รวมถึงเสนอแนวทางสร้างระบบทะเบียนสังคม (Social Registry) เพื่อการบูรณาการนโยบาย

คุณประโยชน์ของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายในหลายระดับ ดังนี้

ด้านนโยบายสาธารณะ: ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายมองการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างองค์รวม ไม่แยกส่วน โดยเฉพาะการบูรณาการงานระหว่างกระทรวงหรือหน่วยงานที่ดูแลต่างภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Whole-of-Government” ที่ประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งกำลังผลักดัน [1]

ด้านวิชาการ: เป็นแหล่งรวบรวมหลักฐานจากงานวิจัยระดับโลกด้านการพัฒนามนุษย์ที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐศาสตร์แรงงาน เศรษฐศาสตร์การศึกษา สาธารณสุข และการพัฒนาในวัยเด็กตอนต้น เป็นทรัพยากรที่มีค่าสำหรับนักวิชาการและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ด้านการพัฒนาองค์กร: ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนสามารถนำกรอบ Settings Approach มาประยุกต์ในการออกแบบโปรแกรมฝึกอบรมและสวัสดิการพนักงาน รวมถึงการลงทุนในชุมชนรอบสถานประกอบการ

ด้านการเงินและการลงทุน: ชี้ให้เห็นโอกาสการลงทุนในทุนมนุษย์ที่สร้างผลตอบแทนสูงแต่มักถูกมองข้าม เช่น โปรแกรมสนับสนุนผู้ปกครองในการดูแลเด็กปฐมวัย ซึ่งให้ผลตอบแทนในระยะยาวทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม

ผู้ที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากหนังสือ

กลุ่มผู้อ่านที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากหนังสือเล่มนี้ ได้แก่

(1) ผู้กำหนดนโยบายและข้าราชการระดับสูง โดยเฉพาะผู้ดูแลกระทรวงด้านการศึกษา สาธารณสุข แรงงาน และการพัฒนาสังคม ที่ต้องการกรอบบูรณาการเพื่อวางแผนงบประมาณและนโยบายระยะกลางถึงยาว

(2) นักวิชาการและนักวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนา เศรษฐศาสตร์การศึกษา เศรษฐศาสตร์แรงงาน และสาธารณสุขศาสตร์ ที่ต้องการฐานข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ระดับโลก

(3) องค์กรระหว่างประเทศและสถาบันการเงินพัฒนา เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาเอเชีย UNDP และ UNICEF ที่ต้องการกรอบแนวคิดในการออกแบบโปรแกรมสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนา

(4) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องการทำความเข้าใจแนวโน้มและความท้าทายด้านทุนมนุษย์ระดับโลกในเชิงลึก

(5) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการที่สนใจการลงทุนในทุนมนุษย์ภายในองค์กรและชุมชน รวมถึงผู้บริหารฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่ต้องการเข้าใจบริบทมหภาคของการพัฒนาทักษะแรงงาน

การเข้าถึงหนังสือ

หนังสือเล่มนี้เผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO ซึ่งอนุญาตให้ทำซ้ำ แจกจ่าย ดัดแปลง และใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา [1]

สามารถเข้าถึงหนังสือฉบับอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายผ่านช่องทางต่อไปนี้

(1) Open Access: https://hdl.handle.net/10986/44282

(2) World Bank Open Knowledge Repository: https://openknowledge.worldbank.org

(3) Reproducibility Package: https://reproducibility.worldbank.org/catalog/461

(4) สำหรับฉบับพิมพ์ (ISBN: 978-1-4648-2277-3) สามารถสั่งซื้อได้จาก World Bank Publications หรือร้านหนังสือออนไลน์ทั่วไป เช่น Amazon สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่ pubrights@worldbank.org

เอกสารอ้างอิง

[1] Holla, A., Schady, N., & Silva, J. (Eds.). (2026). *Building human capital where it matters: Homes, neighborhoods, and workplaces.* World Bank. https://doi.org/10.1596/978-1-4648-2277-3

หมายเหตุ: บทวิจารณ์นี้จัดทำโดยอ้างอิงจากเนื้อหาในหนังสือ Building Human Capital Where It Matters (Holla et al., 2026) ซึ่งเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO